

de Girona: «més un armari gran de pal ab sa tanca-
dura per tenir la roba de seda de vallut y altres robes
de *usit*» (DAg.), accentuat com *úsit*, per haver-se con-
siderat, com és normal, un derivat d'*ús*. Altrament,
AlcM dona un adj. *usit*, -da, 'usable, fàcil d'usar o
manejar' a Solsona i Pinell, considerant-lo un derivat
d'*usitar* per regressió; però, cal veure-hi també una in-
fluència d'*usat*. *Usitat*, -da [1469 «-- en la forma
acustumada e *usitada* ---»] (BSAL IV, 45); Lab. 1840;
DFa.]. *Usitativu*, -iva.

CPT.: *Usucapíó* [Belv. 1805, Lab. 1840] i *usucapir*
[Belv. 1805, Lab. 1840], de *usucapio* i *usucapere* id.
respectivament, formats amb *capere* 'pendre'.

Usdefruit 'dret d'aprofitar dels fruits d'una cosa o
d'una propietat d'altri', 'els profits mateixos' [1434
«-- del qual alberch la dita tudriu ha, de sa uida,
ús de fruyt»] (BSAL III, 285); 1704 «-- que avent
deixat emprestat dinés sobre alguna cosa, camp, vinya
o altra heretat al temps de rébrer-lo no hajan en des-
càrrech lo *usdefruit* de ella» (DAg.); Lab. 1840], for-
mat al costat d'*usufruit* (ara antiquat), pres per la seva
banda del ll. *usus fructus*, pròpiament 'ús i aprofita-
ment': ben comú en els textos legals del S. XIII: *AIEC*
I, 326; *CostTort.* «Quan restitució se fa de qualque
cosa, aquell qui la poseyeix no la deu retre peyorada ---
e açò s'entén en aquels a qui és donat o llexat o venut
usufruit d'onors» (ed. Oliver, p. 123), «*Usufructuari*,
o aquell qui té algunes coses a violari ('vitalici') --- deu
auer los *usufruyts* mentre que viua o per temps
cert ---; mas, eyl mort, de continent és l'*usufruit* fe-
nit» (ib., 227), «*Usufructuari* és tengut de donar fer-
mança que torn e restituesca la propietat de la cosa al
senyor d'aquela cosa, fenit lo *usufruit*» (ib., 342).
D'altra banda, a València la forma emprada sembla
ser *usufructe* (Escrig, MGadea), que figura, a més, en
l'obra de Pascual Tirado (AlcM). *Usdefruitar* [DFa.],
usufructuar [1567; Belv. 1805; Lab. 1840; DFa.].
Usufructuari, -ària [S. XIII, *AIEC* I, 326; *CostTort.*,
ed. Oliver, pp. 227, 342, text supra s. v. *usufruit*;
doc. 1443; Belv. 1805, Lab. 1840]; una variant, d'*ús*
rar, *usdefruitari*, figura en un escrit de 1878: «puig
(= puix) lo nuvi o marit li diu que, en cas de morir
ell, vol que la sua esposa sigui senyora, major, pode-
rosa, y *usdefruitiària*» (DAg.).

Usurpar 'apropiar-se sense dret' [1389; «un tiran
havia *usurpada* la senyoria malament» (Genebreda,
DAg.); Bmetge «Alguns singulars dels regnes que jo
posseia --- donaren fama que tu e los altres que vui
sots presos érets hòmens de vida reprovada, e que ha-
viets dissipat e *usurpar* mon patrimoni e em consellà-
vets falsament» (Somni, NCL., 62.25); 1405 «nosaltres
hi farlem tal instància --- que altra veu ('vegada') no
s'ensajarà a *usurpar* jurisdicció regal» (Rubio Vela,
Epist. Val. Medieval, 68.26); *Spill*, 10725 etc.], pres
del ll. *usurpare* id., contracció d'un compost amb *ra-
pere* 'arrabassar'. *Usurpació* [1491]. *Usurpador* [*Ti-
rant* «mas per lo seu nom és leig e vil, per ço com Ti-
rant vol dir *usurpador* de béns, o més propi parlar, la-
dre»] (ed. Ag. II, 297)].

¹ Com a terme feudal significat 'drets pecuniaris

deputs al senyor, prestacions, establertes per l'ús',
ja en docs. del S. XI en baix llatí: «--- et ipsas bata-
leas et ipsos *usos* et ipsos censos ---», «--- ut donet
ei Redes cum --- omnes *usos* et censos que de pre-
fato exeunt ---» (E. Rodon Binué, *El leng. técn. del
feud.*, Bna. 1957, p. 252). — ² També en la carta de
població de Tortosa, de 1194 (en baix llatí): «Et
etiam, concedimus auctoritate predicta vobis et ves-
tris omnes libertates, franquitates, *bonos usus* et
privilegia civitatis Dertusae» (J. M. Font Rius, *Car-
tas de Pobl.*, Madrid-Bna., 1969, I, 527). — ³ L'es-
crit del qual se cita no està esmentat inadvertida-
ment. — ⁴ Aquest darrer diccionari, com el seu mo-
del *DAut.*, inclou ultra el sentit de 'mobles, ei-
nes etc.', l'acc. de 'els que (= mobles, eines etc.)
forneixen els patrons als soldats que s'allotgen
a casa d'ells' i 'contribució per a la paga d'algunes
milícies', sentits que es documenten en fr. des del
S. XVII (*FEW* XIV, 87b). — ⁵ Chabàs en la seva edi-
ció posa *hostilles*, però el ms. escriu sense *h*. —
⁶ En un doc. de la Girona: «Item tot homi qui
aye la balor de II.º florii en rende ni en moble,
fore de causas senditz ni d'*ostilhes* d'ostau, amie
un rocii a Morlaas», i en el *Livre noir* de Dax «Note
segont la costume que *ustilhes*, cum son arque e
tones portades en lo dot de maridatge, que si aque-
res *ustilhes* per caas de fortune son perdudes ---». —
⁷ No hi ha unanimitat d'opinió si *ostilis* que apareix
en una inscripció de Vipascum (Lusitània), «Ne li-
ceto vendere ligna nisi ex recisaminibus ramorum
quae *ostili* idonea non erunt», té a veure amb l'ori-
gen del fr. *outil* o si és un derivat de *urere* 'cremar'
(veg. Carnoy, *Le Latin d'Espagne*, pp. 251-8).

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:

³⁵ *haver en ús, ús de raó, saber (alguna cosa) per llong
(llarg) ús, en ús, fer mal ús d'alguna cosa, costum pos-
at en ús, a ús e a costum de, bons usos, camí de mal
ús, usatge, Usatges de Barcelona, usual, usal, usual-
ment, usuari, usura, manllevar diners a gran usura,
prestar a usura, amb usura, recitar ab usura, usurar,
usurari, usurer, interusuari, usar, usar de, usar d'ar-
mes, usar de raó, usar (el jutge) d'igualtat, usar d'un
ofici, usar mals, usar virtuosament, usar amb, usar
amb dona, usar-se, usable, usadament, usador, usalles,
usament, usança, usat, en-usat, desusar, desusat, des-
usadament, desús, caure en desús, abús, abusar, abu-
sar una dona, abusador, abusió, embussió, abusiú, abu-
sivament, utensili, utensills, utènsils, ostilla, ordilla,
ostelles, ostalles, plegar ordilles, útil, a l'útil d'algú,
utilar, utilar-se, utilitari, utilitarisme, utilitat, utilitós,
utilitzable, utilització, utilitzar, utilitatge, útilment, uti-
lós, desútil, desútilment, inútil, inutilitat, inutilització,
inutilitzar, inútilment, inusitat, inusitadament, usitar,
usit m., úsit, usit adj., usitat, usitativu, usucapíó, usu-
capir, usdefruit, usufruit, usufructe, usdefruitar, usu-
fructuar, usufructuari, usdefruitari, usurpar, usurpa-
ció, usurpador.*

Usable, usadament, V. ús Usades, V. ausades (GO-
SAR) Usador, V. ús